

SEF novosti od avgusta 2024.

Od avgusta 2024. SEF uvodi mnoge novine, koje će postepeno implementirati. Calculus prati već sprovedene izmene, a istovremeno obavlja i pripreme za buduće izmene, što ćemo redovno ažurirati u uputstvu i u ovom dokumentu.

Posebno naglašavamo da, zbog ubrzane dinamike uvođenja izmena na SEF-u, nećemo uvek biti u mogućnosti da na vreme dobijemo odgovarajuće informacije i saznamo da li će i kada pojedine izmene biti sprovedene u servisima Moj eRačun i Kancelarko, kao ni da uvek testiramo sve izmene na ovim servisima. Podrazumevaćemo da će ovi servisi biti ažurni u trenutku kada SEF aktivira pojedine izmene, pa je moguće da se u međuperiodu pojave greške u korišćenju ovih servisa, koje ćemo nastojati da otklonimo u najkraćem roku.

SEF verzija 3.8

Nova pravila za popunjavanje datuma poreske obaveze

1. Za fakture, avansne račune i knjižna zaduženja u SEF-u je uvedena nova opcija "Ne nastaje obaveza obračuna PDV", koja se primenjuje ako izdavalac dokumenta nije poreski dužnik, ako je promet oslobođen PDV i sl.
U Calculusu ne postoji ovakva opcija, jer se polje "Poreska obaveza" koristi i za određivanje datuma kurseva i knjiženja u glavnu knjigu, pa je u tom polju uvek neophodno izabrati odgovarajući datum. Ali program ovu opciju automatski prosleđuje u XML-u kod slanja dokumenata u SEF, ako dokument ne sadrži nijednu stavku sa poreskom kategorijom S (oporezivi promet).
2. U SEF-u su u fakturama opcije za datum izdavanja i datum plaćanja promenjene u "Član 16. tačka 2a) ZPDV" i "Član 36a ZPDV", u avansnim računima je opcija za datum plaćanja promenjena u "Datum avansa", a u knjižnim zaduženjima su opcije za datum izdavanja i datum prometa promenjene u "Datum izdavanja - zaračunavanje troškova" i "Datum povećanja - ugovor".
Ovi nazivi su izmenjeni samo u korisničkom interfejsu SEF-a, dok se u XML-u i dalje koriste standardne dosadašnje oznake. Zbog toga, kao i zbog konzistentnosti unutar programa, Calculus je zadržao stare nazive "Datum prometa", "Datum izdavanja" i "Datum plaćanja", ali ih kod slanja u SEF automatski prosleđuje u odgovarajućem obliku.
3. Opcija za datum plaćanja ("Član 36a ZPDV") na fakturi je nova, jer su do sada u fakturama mogli da se koriste samo datum prometa i datum izdavanja. Kao datum plaćanja se u SEF prosleđuje datum valute plaćanja iz fakture.
4. Opcija za datum prometa ("Datum povećanja - ugovor") u knjižnim zaduženjima je nova, jer je do sada u zaduženjima mogao da se koristi samo datum izdavanja. Uz opciju za datum prometa ("Datum povećanja - ugovor"), neophodno je u polju "Datum prometa" navesti odgovarajući datum, koji se sada prosleđuje u SEF.
5. Kod knjižnih odobrenja se datum poreske obaveze u SEF-u ne koristi, a u Calculusu se i dalje podrazumevano koristi datum izdavanja.

Status dokumenta "Odobren" izmenjen u "Prihvaćen"

SEF je promenio status dokumenta "Odobren" u "Prihvaćen". U Calculusu smo, radi konzistencije i komunikacije sa drugim B2B servisima, zadržali stari naziv statusa "Odobren", tako da se prema korisniku u Calculusu ništa nije promenilo.

SEF verzija 3.9

Promet objekata

SEF je predvideo da se za promet svih objekata (nezavisno da li je prvi prenos ili nije) izdaju posebne elektronske fakture. Takve elektronske fakture moraju da sadrže samo artikle i šifre koje se odnose na promet objekata.

U vezi sa tim, u prozoru za propise su uvedeni novi članovi za PDV kategoriju AE (Oporezivi promet - dužnik je kupac) sa šiframa u SEF-u "PDV-RS-10-1-3-OBJ" i "PDV-RS-10-2-5-3-OBJ". Kada ova izmena stupi na snagu, ako koristite kategoriju AE za promet objekata, morate da definišete odgovarajuću PDV tarifu i povežete je sa nekim od ovih članova propisa.

Za PDV kategoriju E (oslobođeno bez prava na odbitak prethodnog poreza), koristi se član propisa sa već postojećom šifrom "PDV-RS-25-2-3".

Za PDV kategoriju S (oporezivi promet), SEF je predvideo specijalnu šifru, tzv. klasifikaciju prometa, u koju se upisuje šifra "PDV-RS-OBJ". Kako ovo nije šifra poreskog oslobođenja, nego samo oznaka da se oporezivi promet odnosi na objekte, Calculus će ovu oznaku automatski prosleđivati u SEF, ako je zadovoljen jedan od sledećih uslova:

- na stavci dokumenta (u trgovini) ili u stavci tab-a "PDV" (u finansijskoj operativi) ili na samom dokumentu je u polju "POPDV" uneta vrednost "Promet objekata" ili neka od konkretnih pozicija obrasca POPDV za promet objekata
- na dokumentu je odabran neki od tipova prometa koji se odnosi na promet objekata

Moramo da naglasimo da kategorija "Promet objekata" u SEF-u, prema sadašnjoj šturoj dokumentaciji, ne odgovara u potpunosti pravilima obrasca POPDV. Npr. avansni računi, odobrenja i zaduženja, čak i kada se odnose na promet objekata, u obrascu POPDV se prema njegovim pravilima ne iskazuju u pozicijama za promet objekata, nego u pozicijama za avanse, smanjenja i povećanja osnovice ili PDV. Dakle, obrazac POPDV nema posebno odvojene pozicije za avanse, smanjenja i povećanja za promet objekata i za ostali promet.

Zbog toga Calculus promet objekata za SEF ne određuje samo na osnovu pozicije u obrascu POPDV, nego i na osnovu ostalih gore navedenih elemenata u dokumentima. Ovo zahteva da se na avansnim računima, knjižnim odobrenjima i zaduženjima, kao i na internim obračunima PDV uvek dodatno specificira promet objekata. Najjednostavnije je da se uvek podesi neki od tipova prometa za objekte, ali ako to nije moguće na konkretnom dokumentu, može da se koristi i polje POPDV na dokumentu ili u stavkama.

PDV kategorije S10, S20, AE10 i AE20

SEF uvodi nove PDV kategorije S10 (posebna stopa), S20 (opšta stopa), AE10 (posebna stopa - kupac dužnik) i AE20 (opšta stopa - kupac dužnik).

Za korisnika u Calculusu nema nikakvih posebnih izmena vezanih za ove kategorije. Neophodno je samo, kao i do sada, da korisnik definiše potrebne tarife za kategoriju AE, odredi im PDV redosled (opšta ili posebna stopa) i veže ih za odgovarajuće članove propisa. U članovima propisa smo, radi jednostavnosti, zadržali kategoriju SEF-a "Oporezivi promet dužnik je kupac (AE)", odnosno nismo je razdvajali posebno na kategorije AE10 i AE20. Calculus kod slanja dokumenata u SEF i preuzimanja iz SEF-a, automatski interno određuje kategorije AE10 i AE20 na osnovu dodeljenog PDV redosleda u tarifama.

Devizne fakture sa povezanim avansnim računima

SEF je sada omogućio da se, kod ručnog unosa ovakvih faktura na SEF portalu, osim iskorišćenih iznosa avansa u stranoj valuti, unesu i iskorišćeni iznosi u dinarima. Ovi iznosi treba da se unesu po kursu na dan uplate avansa.

Kod slanja ovakvih faktura u SEF preko API-ja sada se koristi proširena XML specifikacija, koja takođe sadrži iskorišćene iznose avansa u dinarima.

Ovde moramo napomenuti da se i dalje javljaju različita tumačenja oko polja "Datum poreske obaveze" na ovakvim fakturama. SEF je sada omogućio da se u tom polju na fakturama podesi "Datum plaćanja" pa je to sada moguće i u Calculusu. Po našem mišljenju, ovo ima smisla kod faktura koje su kompletno zatvorene avansom. Kada je faktura samo delimično zatvorena avansom, onda je i poreska obaveza na datum plaćanja avansa nastala samo za taj plaćeni iznos avansa, ali poreska obaveza za kompletan iznos fakture (odnosno za deo iznosa koji nije zatvoren avansom) nastaje datumom prometa ili datumom izdavanja, kada bi i inače nastala da ne postoji avans.

Podešavanje datuma poreske obaveze je bitno za iskazivanje dinarskih iznosa deviznih faktura, jer Calculus uzima kurs za obračun dinarskih iznosa na datum određen u tom polju. Ovaj kurs se primenjuje za popunjavanje ukupnih osnovica i PDV-a po PDV kategorijama u dinarima za celu fakturu u XML-u koji se šalje u SEF i koje SEF iskazuje u svom PDF-u. Iskorišćeni iznosi osnovica i PDV-a po avansnim računima u dinarima se obračunavaju množenjem deviznih iznosa iz avansnih računa sa kursom na dan avansne uplate, jer su tada izdavanjem avansnog računa po tom kursu i obračunati iznosi samog avansnog računa. Umanjeni iznosi osnovica i PDV-a u dinarima na fakturi obračunavaju se kao razlika između ukupnih osnovica i PDV-a u dinarima za celu fakturu i iskorišćenih iznosa osnovica i PDV-a po avansnim računima u dinarima. Time su svi dinarski iznosi osnovica i PDV-a usklađeni sa iskazivanjem u poreskim obrascima KIR i POPDV.

Napomena za greške u SEF-u:

Unos ovakvih faktura na demo okruženju SEF-a za verziju 3.9, dok smo testirali ova proširenja tokom razvoja, nije funkcionisao ispravno i iskazivao je pogrešne iznose, a slanje ovakvih faktura kroz API jednostavno nije bilo moguće, jer je SEF stalno vraćao nepoznate greške. Zbog toga ne možemo da znamo kako će se SEF ponašati na produkcionom okruženju kada uvede verziju 3.9.

Pojedinačna evidencija PDV

Iznosi u pojedinačnoj evidenciji PDV su sada detaljnije klasificirani po kategorijama za promet bez naknade, promet objekata, promet objekata bez naknade i ostali promet. Polje "Ukupan iznos naknade/vrednosti" je ukinuto, pa se sada popunjavaju samo osnovice i PDV. Kod izlaznih dokumenata (Isporuka - KIF), nema klasifikacije za promet bez naknade i promet objekata, pa se popunjavaju samo iznosi osnovica i PDV-a za PDV kategorije S10 i S20. Kod ulaznih dokumenata (Nabavka - KUF), iznosi za osnov odabira "Promet" se razdvajaju na promet bez naknade, promet objekata, promet objekata bez naknade i ostali promet, dok se za sve ostale osnove odabira iznosi razdvajaju samo na promet objekata i ostali promet.

U polju "Osnov odabira" SEF je sada, pored postojećih osnova "Promet" i "Avans", dodao nove osnove "Smanjenje" i "Povećanje", koji se odnose na knjižna odobrenja i zaduženja. U Calculusu u tom polju i dalje postoje samo osnovi "Promet" i "Avans", dok se kod knjižnih odobrenja i zaduženja i kod internih obračuna PDV ovi osnovi automatski popunjavaju kod slanja u SEF na osnovu polja "Podtip" u vrsti dokumenta (podtipovi "Knjižno odobrenje" ili "Knjižno zaduženje"), pa je za takve vrste dokumenata polje "Osnov odabira" sakriveno.

Ovi novi osnovi sada imaju za posledicu i drugačije određivanje tipa dokumenta u SEF-u kod internih obračuna PDV. Ranije su se interni obračuni PDV čiji je podtip bio "Knjižno odobrenje" ili "Knjižno zaduženje" slali u evidenciju PDV kao knjižna odobrenja i zaduženja, a sada se šalju kao interni obračuni PDV, ali sa osnovom odabira "Smanjenje" ili "Povećanje".

Sve što je navedeno u poglavlju "Promet objekata" u vezi sa načinom određivanja prometa objekata u Calculusu kod slanja dokumenata u SEF, važi i za pojedinačnu evidenciju PDV, a isti princip se primenjuje i za promet bez naknade, osim što ne postoji tip prometa koji određuje promet bez naknade, pa se uvek koristi polje POPDV.

Za klasifikaciju "Promet objekata bez naknade" potrebno je na dokumentu odabrati neki od tipova prometa za promet objekata, a u stavkama u polju POPDV odabrati "Bez naknade".

Zbog detaljnije klasifikacije iznosa, SEF je predvideo i posebne opise prometa za svaku klasifikaciju i to posebno za opštu i posebnu stopu, pa su i u Calculusu dodata nova polja čiji naziv počinje sa "Opis prom. ..." za ove opise u tab-u "Ostalo" u KIF-u i KUF-u. Ova polja se koriste kao opisi stavki kod slanja dokumenata u SEF iz KIF-a (avansni računi, knjižna odobrenja i zaduženja) i kao opisi pojedinih kategorija prometa kod slanja dokumenata u pojedinačnu evidenciju PDV. Budući da se u pojedinačnoj evidenciji PDV iznosi ne grupišu po svim pojedinačnim kategorijama prometa kod svih tipova dokumenata, opisi prometa će biti sabrani u jedan opis koji obuhvata više kategorija. Npr. kod slanja izlaznih dokumenata (Isporuka - KIF) u pojedinačnu evidenciju PDV, svi iznosi se sabiraju samo u kategorije za opštu i posebnu stopu, nezavisno od toga da li se radi o prometu objekata ili prometu bez naknade, pa će eventualno uneti opisi za kategorije prometa objekata i prometa bez naknade biti sabrani u opise za ukupne promete po opštoj i posebnoj stopi.

Trenutno SEF dozvoljava da se dokument pošalje sa opisom samo jedne kategorije, čak i kad postoje iznosi u drugim kategorijama, ali savetujemo da uvek popunite opise za svaku kategoriju koja ima iznose.

Polje "Osnov za avansno plaćanje" u KIF-u i KUF-u u kartici "Ostalo" je obavezno kod slanja avansa ili internih obračuna PDV sa osnovom odabira "Avans" u evidenciju PDV.

Kod knjižnih odobrenja i zaduženja, odnosno dokumenata koji predstavljaju smanjenje ili povećanje osnovice ili PDV, u SEF interfejsu je uvedena opcija za dokumente na koje se odnosi smanjenje ili povećanje: "Faktura", "Vremenski period" i "Avansna faktura" kod izlaznih dokumenata (Isporuka - KIF), odnosno "Interni račun za promet" i "Interni račun za avans" kod ulaznih dokumenata (Nabavka - KUF). Za opcije "Faktura" i "Interni račun za promet" u SEF se šalju brojevi povezanih dokumenata odnosno internih obračuna PDV, za opciju "Vremenski period" se šalju početni i krajnji datum perioda na koji se odnosi smanjenje ili povećanje, a za opcije "Avansna faktura" i "Interni račun za avans" se šalje broj povezanog avansnog računa. U Calculusu ne postoje ove opcije, već se one određuju automatski iz postojećih podataka dokumenata. Kada je na odobrenju ili zaduženju unet "Fakturisani period" onda se primenjuje opcija "Vremenski period", a u suprotnom "Faktura" ili "Interni račun za promet". Ako se u SEF šalje storno avansnog računa, onda se primenjuje opcija "Avansna faktura" ili "Interni račun za avans".

Kod slanja povezanih faktura i avansnih računa, SEF je sada propisao da se dokumenti registrovani u SEF-u i ostali dokumenti koji nisu registrovani u SEF-u šalju u različitim poljima. Zbog toga i zbog određivanja koji dokumenti ulaze u zbirnu evidenciju PDV, kao i zbog propisanog razdvajanja dokumenata u evidenciji prethodnog poreza na elektronske fakture, fiskalne račune i ostale dokumente, u KIF i KUF u kartici "Ostalo" je uvedeno novo polje "U poreskom sistemu", kao padajuća lista sa izborom nekoliko opcija:

- Opcija "Podrazumevano" označava da će Calculus u trenutku slanja dokumenta u pojedinačnu evidenciju PDV proveriti da li je dokument poslat u SEF (bilo kao dokument ili u pojedinačnu evidenciju PDV) ili preuzet iz SEF-a i time automatski odrediti da li je registrovan u SEF-u. Ako sve dokumente redovno šalžete u SEF i preuzimate iz SEF-a kroz Calculus, dovoljno je ostaviti opciju "Podrazumevano".
- Opcije "SEF dokument" i "SEF pojed. evid. PDV" možete ručno podesiti za dokumente koje niste poslali u SEF kroz Calculus, nego su poslani na drugi način ili uneti direktno na SEF-u ili za dokumente koje niste preuzeli iz SEF-a kroz Calculus, ali znate da su evidentirani u SEF-u.
- Opcija "Fiskalni račun" je predviđena za izlazne i ulazne fakture koje su nastale na osnovu fiskalnih računa, radi određivanja koji dokumenti ulaze u zbirnu evidenciju PDV, kao i radi slanja evidencije prethodnog poreza.
- Opcija "Nije u sistemu" eksplicitno određuje da dokument nije registrovan ni u jednom poreskom sistemu.

I u prozoru za ručni unos povezanih dokumenata (povezane fakture za fakture povrat, knjižna odobrenja i zaduženja) dodata je kolona "U SEF-u" kojom možete eksplicitno označiti da li je taj dokument evidentiran u SEF-u. Ova kolona je dostupna samo za dokumente kojima su ručno uneti brojevi i datumi, dok se za dokumente izabrane iz padajuće liste evidencija u SEF-u određuje iz polja "U poreskom sistemu" sa samog dokumenta.

Polje "Broj dokumenta" u SEF-u je ukinuto kod slanja internih obračuna PDV za nabavku (šalje se samo broj internog računa) pa Calculus više ne koristi "Broj povezanog dokumenta" kod slanja u pojedinačnu evidenciju PDV. Ovo polje ostaje vidljivo u Calculusu samo zbog starih dokumenata i evidencija PDV.

Polje "Inostrana faktura" u SEF-u je ukinuto, pa je ukinuto i polje "Inostrana faktura za evidenciju PDV" u Calculusu.

Zbirna evidencija PDV

Zbirna evidencija PDV je kompletno izmenjena sa mnogo detaljnijim podacima, podeljenim u osam sekcija. Izmenjeni su i neki kriterijumi na osnovu kojih se određuje koji dokumenti ulaze u zbirnu evidenciju PDV. Uvedeno je i novo polje "U poreskom sistemu" u kartici "Ostalo" u KIF-u i KUF-u, a koje je opisano ranije u ovom dokumentu, u poglavlju "Pojedinačna evidencija PDV".

U Calculusu sada postoje dva prozora: "Zbirna evidencija PDV 2023" za poreske periode do 01.09.24 i "Zbirna evidencija PDV 2024" za poreske periode od 01.09.24. U novom prozoru u donjem panelu za editovanje, podaci su podeljeni u četiri kartice i prikazani u istoj formi kao na sajtu SEF-a. Detaljna objašnjenja možete naći u našem uputstvu za SEF, u poglavlju za zbirnu evidenciju PDV.

Slanje pojedinačne i zbirne evidencije preko API-ja u SEF u periodu od 1. do 10. septembra 2024.

U tom periodu korisnici SEF-a još uvek moraju da evidentiraju PDV za prethodni poreski period, koji se evidentira po starim pravilima. Zbog toga je SEF od verzije 3.9 na svom sajtu razdvojio sekcije za pojedinačnu i zbirnu evidenciju PDV na sekcije do 01.09.24 i od 01.09.24.

Ručnim unosom pojedinačne i zbirne evidencije možete da odaberete u koju sekciju unosite podatke, a Calculus kod slanja preko API-ja to određuje na osnovu poreskog perioda u evidenciji PDV koja se šalje. Za poreske periode pre 01.09.24 Calculus šalje dokumente u evidenciju do 01.09.24, a za poreske periode od 01.09.24 na dalje u evidenciju od 01.09.24.

Napomene za B2B servise Moj eRačun i Kancelarko

Trenutno nemamo nikakve informacije iz ovih servisa kada će i na koji način implementirati nove funkcionalnosti za slanje pojedinačne i zbirne evidencije PDV, pa ove operacije trenutno ne rade u Calculusu za PDV periode od 01.09.24 na dalje.

Iz istog razloga, mogući su i problemi kod slanja pojedinih dokumenata u SEF ako ovi servisi nisu uskladili svoje procedure sa verzijom SEF-a 3.9.

Unapred pripremljene novosti u Calculusu za koje se tek očekuje primena u SEF-u

Kako koja od ovih izmena bude primenjena u SEF-u, aktiviraćemo je u novoj verziji Calculusa i obavestiti Vas na sajtu Calculusa u sekciji "Izmene u verzijama programa", kao i u ovom dokumentu.

Evidencija prethodnog poreza

SEF do ovog trenutka nije omogućio evidenciju prethodnog poreza na demo okruženju, pa ni mi nismo bili u mogućnosti da je ugradimo u tekuću verziju Calculusa.

Jedino što je trenutno pripremljeno i bitno u Calculusu, u vezi se evidencijom prethodnog poreza, je polje "U poreskom sistemu" u kartici "Ostalo" u KUF-u, a koje je opisano ranije u ovom dokumentu, u poglavlju "Pojedinačna evidencija PDV". Na svim dokumentima u KUF-u koji nisu preuzeti iz SEF-a kroz B2B servis, a koji sadrže obračunati prethodni porez, od 01.09.24 je neophodno da ih ispravno označite u ovom polju, kako bi evidencija prethodnog poreza mogla ispravno da se formira.